

MUĞLA SİTKİ KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
ENGELİ OLAN ÖĞRENCİLER

EL REHBERİ

Öğr. Gör. Dr. Sinem ACAR

Muğla,2020

İÇİNDEKİLER TABLOSU

GÖREV VE SORUMLULUKLAR	3
Üniversite Yönetiminin Görev ve Sorumlulukları	5
Engelsiz Kampüs Biriminin Görev ve Sorumlulukları	7
Akademik Personelin Özel Gereksinimi Olan Öğrencilere Yönelik Görev ve Sorumlulukları	10
İdari Personelin Özel Gereksinimi Olan Öğrencilere Yönelik Görev ve Sorumlulukları	15
Engelsiz Kampüs Birim Temsilcilerinin Görev ve Sorumlulukları	18
ENGEL GRUPLARINA GÖRE EĞİTİMCİLERE DÜŞEN GÖREVLER	20
Görme Engeli Olanlarla Çalışma	20
Disleksi Problemi Yaşayan Öğrenciler	30
İşitme Engeli Olan Öğrenciler	33
Bedensel Engeli Olan Öğrenciler	35
Engelsiz Kampüs Birimi İletişim Bilgileri	39

GÖREV VE SORUMLULUKLAR

Özel gereksinimi olan bireylerin en temel ve en önemli toplumsal ihtiyaçlarından biri eğitim ihtiyacıdır. Özel gereksinimi olan bireylerin eğitim hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanabilmeleri için öğrencilerin sistemlerinde yer alan öğretmenlerin, okul personelinin ve akranlarının bilinçli ve işbirliği içerisinde olması önem taşımaktadır.

Özel gereksinim grupları içerisinde yükseköğrenim sürecine en çok dâhil olan yetersizlik grupları, görme, işitme ve bedensel yetersizliği olan bireylerdir. Bu bireylerden görme ve işitme yetersizliğine sahip öğrencilerin akademik bilgiye erişimlerinde önemli sınırlıklar bulunmaktadır. Bu bireylerin akranlarıyla eşit fırsatlardan yararlanamadıkları bilinmektedir. Bu duruma diğer bireylerin özel gereksinimi olan bireylere yönelik olumsuz tutumlarının yanında, uygulamalar ile yasal ve yönetsel düzenlemelerdeki eksikliklerin neden olduğu düşünülmektedir. Bu el rehberi, özel gereksinimi olan üniversite öğrencilerinin akranlarıyla eşit

eğitim fırsatını yakalamalarına katkı sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.

Özel gereksinimi olan bireyler açısından yükseköğrenim eğitim hizmetlerinden yararlanmak ve sonrasında bir meslek sahibi olarak yaşamlarına devam etmek yaşamsal öneme sahiptir. Bu bireylerin yükseköğretim eğitim hizmetlerinden kaliteli bir şekilde yararlanabilmesi onların benlik gelişimlerine, yeterlik algılarına da katkılar sağlayarak kendi başlarına yaşamlarını sürdürme becerilerinin artmasını sağlayacaktır. Böylelikle özel gereksinimi olan bireyler meslek dünyasına geçişte kendilerine güven duyan sağlıklı birer meslek elemanı olabilecek ve hem kendilerine hem de topluma katkı sağlamayı sürdürebileceklerdir. Bu bağlamda hâlihazırda öğrenim gören özel gereksinimi olan bireylerin, yükseköğrenim hizmetlerinden akranları gibi yararlanabilmesi için üniversitelerde görev yapan akademik ve diğer çalışanlara önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Üniversite Yönetiminin Görev ve Sorumlulukları

Üniversitelerde özel gereksinimi olan öğrencilerin hizmetlere erişimlerinin sağlanmasında karar verme süreçlerindeki rolünden dolayı üniversite yönetimine çok önemli görevler düşmektedir. Üniversite yönetiminin en temel görev ve sorumluluğu, özel gereksinimi olan bireylerin hizmetlere (eğitim ve diğer hizmetler) erişimlerinin üniversitedeki diğer öğrenciler gibi olabilmesi için üniversite ilgili hizmetleri sunan birimlerin üstlerine düşen görevleri yerine getirmelerini sağlamak için gerekli çalışmaları yapmaktır.

Bu amaçla üniversite yönetiminin yapabileceği çalışmalar şu şekilde sıralanabilir;

- Özel gereksinimi olan bireylerin akademik başarılarını ve özel yetenek sınavlarında yeteneklerini değerlendirmek ve diğer hizmetlere erişimlerini kolaylaştırıcı yönetsel düzenlemelere gitmek,
- Üniversitede öğrenim gören ve çalışan özel gereksinimi olan bireylerin gereksinimlerinin belirlenmesinde uygun ortamı oluşturmak,

- Belirlene gereksinimlere uygun düzenlemeleri yapmak ve öğrencilerin öğrenimlerini destekleyecek yardımcı araç gereçleri temin etmek (örneğin yardımcı araçlar gereçler için ihaleye çıkmak),

- Üniversite personelinin özel gereksinimi olan bireylere yönelik tutum ve davranışlarını pozitif yönde değişmesini sağlayan bilgilendirme çalışmaları yapılması için uygun ortamı oluşturmak,

- İdari birimlerde çalışan personelin özel gereksinimi olan bireyler ile iletişimlerini kolaylaştıracak hizmet içi eğitim destekleri sağlamak,

- Üniversite içerisinde bağımsız yaşamı destekleyecek (kampus içi dolaşım ve dersliklere erişim gibi) güzergâhlara yönelik rotalar çizmek ve erişimi kolaylaştıracak şekilde dijital uygulamalar (kiosk, telefon uygulaması gibi) kullanmak.

Engelsiz Kampüs Biriminin Görev ve Sorumlulukları

Engelsiz Kampüs Birimi'nin temel amacı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde eğitim gören engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için gerekli akademik ortamı hazırlamak ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeler yapmaktır.

Engelsiz Kampüs Birimi'nin temel amacı doğrultusunda birimin görev ve sorumlulukları şu şekilde sıralanabilir:

- Yükseköğretim programlarını kazanan engelli öğrencileri kayıt sırasında tespit etmek,
- Üniversitedeki engelli öğrencilerin eğitim, öğretim, burs, idari, fiziksel, barınma, sosyal ve benzeri alanlarla ilgili gereksinimlerini ve karşılaştıkları engelleri belirlemek, engelleri ortadan kaldırmak üzere çözüm önerileri sunmak, gerekli düzenlemeleri üniversitede bulunan diğer birimler veya ilgili daire başkanlıkları ile işbirliği yapmak,
- Üniversitedeki engelli öğrencilerin akademik, fiziksel ve sosyal yaşamlarını engellemeyecek biçimde öğretim programlarını

düzenlemek için eğitim ortamlarının uygunlaştırılması, araç gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, engelli bireylere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının düzenlenmesi konularında çalışmalar yapmak,

- Öğrenci ve öğretim elemanlarına yönelik eğitim, yayın faaliyetlerinde bulunmak, engel ve engelin getirdiği sınırlılıkları ve yapılması gereken düzenlemeler hakkında doküman hazırlamak, bilinç düzeyini arttırmak, ilgili konularda danışmanlık hizmeti vermek, hizmet içi eğitim sağlamak,

- Engellilik alanında farkındalık, bilinç ve duyarlılık düzeyini artırmak için program ve projeler geliştirmek, seminer, konferans ve benzeri faaliyetler düzenlemek,

- Birimin görev ve faaliyet alanına giren konularda konunun taraflarına yönelik yayın, doküman ve bilgilerin yer aldığı, engelli öğrencilerin sorunlarını ve taleplerini iletebildikleri, ilgili birimle iletişimini sağlayan bir web sayfası oluşturmak ve güncel tutmak,

- Alınan kararların ve belirlenen stratejilerin uygulanmasını denetlemek,

- Bütün öğrencilerin adil ve doğru bir şekilde ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulması,

fırsat eşitliğinin sağlanması ve eğitim sürecini engelli öğrenciler için de anlamlı ve işlevsel hale getirmek amacıyla; engelli öğrencinin sınavlarla ilgili süre, mekân, materyal, refakatçi okuyucu sağlamak ve engelin doğasından kaynaklanan farklılıklara göre gerekli tedbirleri almak ve özel eğitim uyarlamaları yapmak,

- İstihdam olanakları ve mesleklere ilişkin bilgilendirme çalışmaları ve etkinlikler düzenlemek, bunların engelli öğrencilere ulaştırılmasını sağlamak,

- Üniversite yerleşkelerinde bulunan yapılar ile açık alanların engelli bireyler için ulaşılabilir olmasını sağlamak.

Akademik Personelin Özel Gereksinimi Olan Öğrencilere Yönelik Görev ve Sorumlulukları

Özel gereksinimi olan bireylerin yükseköğrenim hizmetlerinden yararlanabilmesine yönelik ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerde ilgili sorumluluklar tanımlanmıştır. Ülkemizin de imza attığı, “Birleşmiş 21 Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi’nin” 24. maddesinin 3. fıkrası, yetersizlikten etkilenmiş bireyin akademik bilgiye erişimine yönelik olanakların oluşturulmasını yükümlülük haline getirmiştir. Aynı maddenin 4. fıkrası “taraf devletler bu hakkın yaşama geçmesini sağlamak için, engelli olanlar dâhil olmak üzere, işaret dilini ve Braille alfabesini bilen öğretmenlerin işe alınması ve eğitimin her düzeyinde çalışan uzmanların ve personelin eğitimi için uygun tedbirleri alması gerektiği”ni ifade etmektedir. Söz konusu eğitim özel gereksinimi olan bireylere ilişkin bilincin artırılmasını, alternatif iletişim araç ve biçimleri ile destekleyici eğitim tekniklerinin ve materyallerinin kullanılmasını içermelidir” şeklinde ifade edilmekte olup; 5. fıkrasında ise yetersizliği olan bireyler için eğitimin yükseköğrenim ve ömür boyu sürecek diğer eğitim

uygulama alanlarına, ayrımcılığa uğramadan yayılmasını vurgulamaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunca 14.8.2010 tarihli 27672 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Yönetmeliğin amaçlarından (Madde 1) biri de “Yükseköğrenim gören engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için gerekli akademik ortamın hazırlanmasını ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeler yapmak"tır. Yasal mevzuatlarda belirtilen sorumluluk alanlarında yükseköğrenimde çalışan akademik personelin görev ve sorumlulukları şu şekildedir: aşağıda yer alan görevler düşmektedir.

- Özel gereksinimi olan bireyin kampüs yaşamına oryantasyonu için, öğrenciyi Engelsiz Kampüs Birimi’ne yönlendirmek,

- Akademik personele ulaşan ya da üniversitenin ilgili birimleri tarafından bildirilen özel gereksinimi olan öğrencilerin program takibini kolaylaştırmaya yönelik gereksinimlerinin neler olduğunu belirlemek,

- Derslerde yetersizlikten etkilenmiş öğrencisiyle özellikle öğrenme ve sınavlar konusunda görüşerek, yapması gereken uyarlamaları belirlemek,

- Öğrencilerin birbirinden farklı öğrenme yollarını kullanarak öğrendiklerini bilerek öğretim sürecini öğrencilerin bütün duyularını destekleyecek şekilde düzenlemek,
- Öğretim sırasında kullanılan araç-gerecin tüm duyulara hitap etmenin, öğrencilerin öğrenme hızlarını pozitif yönde etkileyeceğini akılda tutarak düzenlemeler yapmak,
- Öğretim programlarını, yetersizlikten etkilenmiş bireylerin akademik, fiziksel ve sosyal yaşamlarını engellemeyecek şekilde düzenlemek,
- Özel gereksinimi olan bireyler için materyaller uyarlamak,
- Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin gereksinimleri dikkate alınarak, ilgili derslerin içeriğinde, verilecek ödevlerde ve ders dışı uygulamalarda uyarlamalar yapmak ,
- Yükseköğretim Kurulunca 04.02.2010 tarihinde alınmış bir kararda ise, üniversitelerde yapılan ara sınavlar ve final sınavlarında, sınav görevlilerinin dağıtılması sırasında, sınava katılacak yetersizliği olan öğrencinin olup olmadığının göz önüne alınmasına, sınav yerlerinin belirlenmesi sırasında, bedensel yetersizliği olan öğrencilerin bulunduğu derslerin sınavlarının mutlaka erişilebilir ortamlarda yapılmasına, yetersizliği olan öğrencinin (görme

yetersizliği gibi) sınavının ayrı bir ortamda bir araştırma görevlisi tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Bu karardan hareketle özel gereksinimi olan bireylerin gereksinimi doğrultusunda sınav yeri belirlemek, gerekirse alternatif sınav yeri, sınav formatı ve süreler belirlemek.

Akademik personel yukarıdakilere ek olarak özel gereksinimi olan öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemesini ve bilgiye erişimini kolaylaştırmak amacıyla şu stratejileri kullanabilir:

- Dönem başında öğrencilere ders içeriklerinin açık bir şekilde belirtildiği dökümanlar sunmak,
- Özel gereksinimi olan öğrencilerin ihtiyaç duyduğu konularda sizinle gelip konuşması için cesaretlendirmek,
- Özel gereksinimi olan öğrencilerin sınavlar, öğretim materyali ve kaynaklar ile ilgili olarak sorularını yanıtlamak ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemeler yapmak,
- Dönem başında, ders ile ilgili gerekli olan bilgi kaynaklarının bir listesini sunmak,

- Sosyal etkileşimini ve öğrenmelerini desteklemek için ders kapsamında küçük gruplar oluşturarak özel gereksinimi olan ve olmayan öğrencilerin birlikte çalışmalarını teşvik etmek,
- Uygun olunan gün ve saatin önceden belirleyerek özel gereksinimi olan öğrencilerin tarafınıza ulaşabilmesi için uygun koşulları sağlamak.

İdari Personelin Özel Gereksinimi Olan Öğrencilere Yönelik Görev ve Sorumlulukları

Akademik personelin dışında üniversitede görev yapan personelin, özel gereksinimi olan öğrencilerin kampüsteki diğer hizmetlere erişiminin kolaylaştırılması ve kampüs yaşamında sosyalleşmelerine katkı sağlaması amacıyla bazı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu görev ve sorumluluklarının tamamı diğer öğrencilere sağlanan hizmetlerden farklılık göstermemektedir. Ancak, bu hizmetleri farklılaştıran personelin özel gereksinimi olan bireylere yönelik gösterdikleri tutum ve davranışlarıdır. Bu bağlamda idari personelin özel gereksinimi olan bireylerle çalışırken görev ve sorumlulukları şu şekilde sıralanabilir;

- Hizmet kalitesini, hizmetlere ilişkin süreçleri ve yeni hizmet alanlarını belirlerken, özel gereksinimi olan öğrencilerin ve çalışanların özel durumlarını da dikkate almak,
- Bu birimlerden hizmet alan özel gereksinimi olan bireylere yönelik, personelin pozitif ve yapıcı bir iletişim dili kullanarak özel gereksinimi olan bireylerle bütünlük duygusu oluşturmak,

- Üniversitemizin birimlerinden (hastane, öğrenci işleri, kafeterya vb.) hizmet alan özel gereksinimi olan bireylerin özel gereksinimleri nedeniyle bu hizmetlerden yararlanma sürelerini kısaltıcı girişimlerde bulunmak.

- İlgili idari birimin, özel gereksinimi olan bireylerin devam ettiği eğitim ortamını fiziksel olarak erişimlerini kısıtlamayacak şekilde uyarlaması,

- İlgili idari birimin, özel gereksinimin verdiği dezavantajların ödünleneğine yönelik her türlü materyal ya da ekipmanın temin etmesi,

- Üniversite içerisinde özel gereksinimi olan bireylerin bilgiye erişimlerini kolaylaştıracak ekipmanların (yazılım, program, araç-gereç vb.) alınması ve bilgiye erişim ile ilgili sistemlerin (prosedürler) oluşturulmasında ilgili birimin görev alması,

- Özel gereksinimi olan bireyin kampüs yaşamına oryantasyonu için, Engelsiz Kampüs Birimi'nden gerekli desteği almalarının sağlanması,

- Öğrencilerin ilk kayıt ve ders kaydı işlemlerinde bilgilendirici ve hızlandırıcı sistemlerin oluşturulması,

- Üniversiteye ilk kayıt esnasında özel gereksinimi olan olmayan öğrencilere, üniversitede öğrenim gören/görecek olan yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere yönelik bilgilendirici broşürlerin dağıtılması,

- Özel gereksinimi olan öğrencilerin üniversiteyi temsil edecek proje, yarışma ve diğer etkinliklere katılımlarının teşvik edilmesi

Üniversite yönetiminin, akademik personelin ve idari personelin yanında, öğrenim gören ve personel olarak çalışan özel gereksinimi olan bireylerin de birtakım sorumlulukları bulunmaktadır. Çalışan ve öğrenim gören özel gereksinimi olan bireylerin kendilerini ilgili birimlere, öğretim elemanlarına ve daha üst düzey talepleriyle ilgili üniversite yönetimlerine tanıtmaları gerekmektedir. Özel durumlarıyla ilgili yapılmasını istedikleri özel düzenlemeler (sınavlarda ya da dersin sunumunda, fiziksel ortamda, kampüs içindeki diğer ortamlarda) veya temin edilmesi gereken araç-gereçleri, ilgili birimler ve kişilerden talep etmeleri beklenmektedir.

Engelsiz Kampüs Birim Temsilcilerinin Görev ve Sorumlulukları

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 20 Haziran 2006 tarih ve 26204 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği”ni çıkarmıştır. Yönetmeliğin 8. maddesi gereğince her üniversitede “Yükseköğretim kurumları özürlü öğrenci birimini kurmasına yönelik çalışmaların başlatılması istenmiştir. Bizim Üniversitemizde de engelli öğrencilerin sorunlarını paylaşmak ve saptanan problemleri çözmek için Üniversitemizde 2019 yılında “Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi” kurulmuştur.

Engelli Öğrenci Birimi, Rektör Yardımcısı, Koordinatör, her akademik birimden danışman olarak iki yıl için görevlendirilen personel ve ilgili daire başkanlığı temsilcilerinden oluşur. Birim doğrudan Rektörlüğe bağlı olup, Rektör Yardımcısı başkanlığında toplanır. Birimin temel amacı, engelli öğrencilerin idari, fiziksel, barınma ihtiyaçları ile sosyal ve akademik alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip, yapılacak çalışmaları planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmektir.

Engelli Öğrenci Birimi kanalıyla Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nin tüm birimlerden (fakülte/yüksekokul/meslek yüksekokulu/enstitüler/daire başkanlıkları) belirlenen temsilcilerle konunun tabana yayılan bir birliktelik içinde ele alınmasını hedeflenmektedir.

Birim temsilcilerinin görev ve sorumlulukları şu şekilde sıralanabilir;

- Kendi birimlerinde olan özel gereksinimi olan kişileri (idari veya akademik personel, öğrenci) Engelli Öğrenci Birimi'ne bildirmek,
- Sorumluluğundaki özel gereksinimi olan öğrencilere uygun öğrenim ortamı (sınavlar, asistan hizmeti, okuma kaynakları v.b.) oluşturulmasına destek olmak,
- Özel gereksinimi olan öğrencilerin sosyal yaşama entegrasyonuna katkı sağlamak,
- Engelli öğrencilerin kişisel gelişim planı oluşturmalarına katkı sağlamak,
- Engelli öğrenci koordinatörlüğü işbirliğinde gerekli durumlarda engellilikle ilgili farkındalık eğitimleri düzenlemek,
- Öğrencileri gereksinimi olan burs ve psikolojik destek olanaklarına yönlendirmek.

Görme Engeli Olanlarla Çalışma

Görme engeli olan üniversite öğrencileri aşağıdaki konularda sorunlar ve bu sorunlara yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır:

1- Ders alma / Ders seçme / Ders kaydı,

- Üniversiteye gelen görme engeli olan öğrenci ilk ders kaydını danışmanı ile yapabilir. İlk ders kaydı yapılırken, nasıl kayıt yapılacağı, seçmeli ve zorunlu dersleri nasıl seçeceğinin ve bundan sonraki dönemlerde nasıl kendi başına kayıt yapması gerektiğinin danışmanı tarafından kendisine adım adım betimlenerek tarif edilebilir.
- Unutmamak gerekir ki, görme engeli olan öğrenciler teknolojiyi kullanarak sesli programlarla internet üzerinden kolaylıkla ders kaydı yapabilirler.
- Eğer görme engeli olan öğrenciler, bilgisayar kullanmayı bilmiyorlarsa, üniversite tarafından sivil toplum kuruluşlarına yönlendirme yapılarak görme engeli olan öğrencilerin öncelikle bilgisayar kullanmayı öğrenmeleri sağlanabilir. (Görme engeli olanlar için kurulan birçok dernekte görme engelli olanlara özgü programlarla bilgisayar öğretimi yapılmaktadır).
- Görme engeli olan öğrencinin sadece ders kaydının işlem basamaklarını öğrenmeye ihtiyacı bulunmaktadır. İzleyen dönemlerde öğrencinin ders alma, seçme ve kayıt yapmayı kendisinin yapması

sadece danışması gereken konuları danışmanından bilgileri alması yeterli olacaktır.

- Üniversitenin internet sitesinin tasarımı görme engeli olan öğrencilerin ders kaydında kullanabileceği özellikte tasarlanmalıdır. Hareketli resimler veya sesli programların okunamayacağı grafiksel işaretlerin, ders kayıt sayfasında bulunmaması, bulunuyorsa; HTML'ye çevrilmesi gerekmektedir. (HTML: Ekrandaki bütün görsel verilerin sesli program tarafından okunabilir hale getirilmesi).

2- Üniversitenin Tanıtımı ve Oryantasyon çalışmaları

- Ders kaydından sonra görme engeli olan öğrencilere yerleşke içerisinde kullanacağı rotalar betimlenebilir.
- Görme engeli olan öğrencilere kullanacağı derslikler, Anabilim dalı başkanlığı, Bölüm başkanlığı, Dekanlık, Rektörlük, Öğrenci işleri, Kütüphane, Bilgisayar laboratuvarları, diğer laboratuvarlar, kullanacağı yemekhane ve kantinler, sosyal tesisler vb. gezdirilerek tanıtılabilir.
- Görme engeli olan öğrencilere kampüsün kabartma planı/ krokisi tanıtılabilir.
- Görme engeli olan öğrencilere haftalık ders programı, derslerin nasıl yapılacağı, anabilim dalı başkanlığı, bölüm başkanlığı, öğrenci işleri vb. ile etkileşimin nasıl olacağı, gibi konular hakkında bilgilendirme toplantısı yapılabilir.
- Üniversitenin yapısı ve işleyişine ilişkin görme engeli olanlara uygun katalog oluşturulabilir.

3- Ders Materyallerinin Düzenlenmesi,

- Görme engeli olan öğrenciler az gören ve total kör olarak iki grupta sınıflanmaktadırlar. Bu nedenle ders içerisinde kullanılacak kitap, sunum ve diğer materyallerin öğrencinin görme durumuna göre sunulması gerekmektedir. Öğrenci total kör bir öğrenci ise; kabartma, dokunsal materyallerin hazırlanmasına ve kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Eğer öğrenci az gören bir öğrenci ise; zemin zıtlığı, büyük puntolu, yakın mesafeden, ekstra aydınlatma ile materyalleri kullanmaya ihtiyaç duyulabilir.
- Görme engeli olan öğrencilerin dersleri takip edebilmelerinde, Ders materyallerinin bilgisayar ortamında veya uygunsa Braille formatta kendilerine sunulması onlara kolaylık sağlayacaktır.
- Derslerde kullanılan ders kaynakları total kör öğrenciler için taranarak bilgisayar ortamına atılabilir. Görme engeli olan öğrenci bilgisayar ortamında belirli programlarla taranmış notları daha kolay kullanabilir veya kabartma formata dönüştürebilir.
- Ders notlarının taranması için gönüllü öğrenci grupları oluşturulabilir.
- Az gören öğrenciler için ilişkili ders kaynaklarının az gören öğrencinin istediği büyütülmüş puntoda kendisine sunulması derslerde kolaylık sağlayacaktır.
- Ders içerisinde kullanılan görsel resim ve materyallerin sesli olarak betimlenmesi dinlenileni somutlaştırmayı sağlayacaktır.

- Ders içerisinde kullanılabilecek harita, resim, grafik veya diyagram gibi görsel materyaller teknolojik imkânlar kullanılarak dokunsal biçimde kişiye sunulabilir.

4- Sınavlar ve Değerlendirmelerin Yapılması

- Görme engeli olan öğrenciler için yapılan sınavlarda yeterli süre sağlanmalıdır.
- Örneğin, öğrenci yazılı bir sınavda okuyucu-yazıcı kullanıyorsa, sorunun okunması, yazılması, geriye tekrar dönüşlerin yapılmasından dolayı daha fazla zamana ihtiyaç duyacaktır.
- Sesli program kullanarak soruları okuyup cevaplıyorsa, harf ve hecelerin yavaş okunmasından ve yazılmasından dolayı zaman kaybedecektir.
- Kabartma yazı kullanarak soruları cevaplıyorsa, okuma ve yazmada gören yazıyı kullananlardan daha fazla zamanda soruları cevaplayacaktır. Bu nedenlerden dolayı sınavlarda yeterli süre veya gören akranlarından biraz daha fazla süre verilmelidir.
- Görme engeli olan öğrencilerin sınav kâğıtlarına şekilli soruları betimleyici cümlelerle notlar düşülebilir. Eğer betimleme yapılamıyorsa, aynı amacı ölçecek şekilde veya aynı sorunun farklı formatında şekilsiz soru olarak sorulabilir.
- Görme engeli olan öğrenci sınava okuyucu-yazıcı ile girecekse, aynı anabilim dalından ve o dersi almış kişi ile sınava girilmesine izin verilmemeli. Gönüllü öğrenci gruplarından yardım istenerek görme engeli

olan öğrencinin okuyucu-yazıcı bulmasına yardımcı olunabilir.

- Aynı bölümde birden fazla görme engeli olan öğrenci var ve okuyucu-yazıcı kullanmak istiyorlarsa, ayrı bir sınıfta sınav yapılmaları diğer öğrencilerin dikkatlerini dağıtmama açısından faydalı olacaktır.
- Görme engeli olan öğrencilere sınavlardan önce mutlaka bilgisayar kullanıp kullanmadığının sorulması gerekmektedir. Özellikle öğrenciye “senin sınavını istersen bilgisayar ortamında yapabiliriz” gibi seçenek sunulabilir.
- Sesli program kullanan görme engeli olan öğrencilere sınav sorularının bilgisayar ortamında verilmesi görme engeli olan öğrencilere sınavlarda kolaylık sağlayacak ve başkalarının yardımına ihtiyaç duymamalarını sağlayacaktır.
- Bilgisayarda büyütücü program kullanan az gören öğrencilere sınav sorularının bilgisayar ortamında verilmesi az gören öğrenciler için sınavlarda kolaylık sağlayacak ve başkalarının yardımına ihtiyaç duymamalarını sağlayacaktır.
- Bilgisayar ortamında sınav olmak isteyen görme engeli olan öğrencilerin sınava başlamadan önce bilgisayarının masaüstü bilgilerini kontrol etmek ve Aynı zamanda gözetmen tarafından sınav esnasında belirli periyotlarla öğrencinin bilgisayarını kontrol etmek kopya girişimini engelleyecektir.
- Az gören öğrencilere için sınav kâğıtlarını sınavdan önce öğrenciye sorarak, öğrencinin görebildiği puntoda büyüterek verilebilir.

- Sınavı yapan ğretim elemanının sınav başladıktan sonra gerekiyorsa görme engeli olan öğrenciye bireysel olarak soruları betimleyebilir.
- Okuyucu-yazıcı kullanmak isteyen total görme engeli olan ğrenci için; kabartma çıktı veren yazıcı varsa soruların kabartma çıktısı alınarak sınavda öğrenciye verilebilir. Öğrenci kendi okuyup anladığını yazıcıya yazdırabilir.
- Görme engeli olan öğrenciye sınavda nasıl değerlendirme yapılacağıının (oktan seçmeli mi, esse tipi soruyla mı vb.) sınavdan önce söylenmesi görme engeli olan öğrencinin sınavda zamanını verimli kullanması açısından kolaylık sağlayabilir.
- Görme engeli olan bir öğrencinin herkes gibi, başarılı olmak kadar başarısız olması da doğaldır. Bu nedenle değerlendirmelerde duygusal tepkilerden kesinlikle kaçınılarak görme engeli olan öğrenciye her ğrenci ile aynı Őartlarda eşit değerlendirmede bulunulmalıdır. Unutulmamalıdır ki, görme engeli olan öğrenciye daha düŐük veya daha yüksek not vererek diğer öğrencilerden farklı değerlendirme yapmak her iki durumda da ayrımcılık anlamına gelmektedir. Görme engeli olan öğrencinin dersi geçmesindeki ölçüt yetersizliği değil, dersin gereklerini yerine getirip getirmemesi olmalıdır.

5- Öğretim Elemanlarının Ders Anlatımı

- Ders yılı / dönemi başında görme engeli olan ğrenci ile konuşularak dersi takip etmesinde istek ve talepleri varsa, bu talepler doğrultusunda uyarlamalar yapılabilir. Örneğin, sınıfta ek aydınlatma

talebi, büyük puntolu notlar istemesi, notları bilgisayar ortamında istemesi vb. gibi.

- Görme engeli olan öğrenciler derslerde kayıt cihazı kullanarak daha sonra ders notlarını tekrarlama şansı bulabilirler bu açıdan kayıt cihazı kullanmalarında sakınca görülmemelidir.
- Öğretim elemanın ders sunusu sırasında kullanacağı materyalleri görme engeli olan öğrencinin anlayacağı biçimde aktarmalıdır. Örneğin; tahtaya bir şeyler yazılırken bunun yüksek sesle tekrar edilmesi, ders içinde gösterilen resim, tablo içeren saydamların / slaytların sesli olarak betimlenmesi gibi.
- Öğretim elemanın ders anlatımı sırasında kullanacağı powerpoint notlarını ders öncesinde görme engeli olan öğrenci ile paylaşmalıdır. Öğretim elemanının sunuyu hızlıca yapması görme engeli olan öğrenciyi zorlayacak ancak aldığı slâytları daha sonra tekrar edebilecektir.
- Derste yazdırma aktivitesinde bulunan öğretim elemanı kabartma yazı yazan öğrencilerin hızlarını göz önünde bulundurarak yavaş tempoda yazdırma işini yaptırmalıdır.
- Öğretim elemanı tahtayı, az gören öğrenciler için büyük, kontrast kalemlerle ve karmaşık olmayacak yalın bir şekilde kullanmalıdır.

6- Kütüphane, Bilgisayar Laboratuvarları ve Diğer Laboratuvarlardan Akademik Bilgilerden Yararlanmak İçin Düzenlenmesi

- Görme engeli olan öğrencilerin kütüphaneden ve bilgisayar laboratuvarlarında yararlanabileceği ekran okuyucu, büyütücü programların bulunduğu en az 1-2

bilgisayar, tarayıcılar, kabartma baskı makinelerin kütüphanede ve bilgisayar laboratuvarlarında bulundurulması gerekmektedir.

- Total kör öğrenciler için kütüphanenin kitap bölümlerinde kabartma etiketlerle kitap aramayı kolaylaştırıcı düzenlemelerin oluşturulabilir.
- Az gören öğrenciler için kütüphanenin kitap bölümlerinde büyük puntolu, zeminle zıt etiketlerle kitap aramayı kolaylaştırıcı düzenlemelerin oluşturulabilir.
- Kütüphanenin yapısının total görme engeli olan öğrencinin rahatlıkla baston kullanarak ve oluşturulan işaret ve ipuçlarından faydalanarak dolaşabileceği şekilde dizayn edilebilir. Eğer kütüphanenin yapısı fiziki imkânlardan dolayı karmaşık ise, görme engeli olan öğrenciye kütüphaneden görevli bir kişinin destek verebilir.
- Az gören öğrencilerden ekstra ışığa gereksinim duyabilecek öğrenciler için okuma masalarının üzerinde masa lambaları bulundurulabilir.

7- Fiziksel Çevre ve Olanaklar

- Aydınlatma az gören öğrenciler için çok önemlidir. Sınıfların, koridorların, merdivenlerin aydınlatmasının yeterli düzeyde olması görmelerini kolaylaştıracak bir düzenlemedir.
- Bina içi numaralandırılma sistemi öğrencilerin gitmek istedikleri yeri bulmada kolaylık sağlar. Numaralandırmalar, az görenler için görebilecekleri

büyükükte ve zeminle zıt, total kör öğrenciler için dokunabilecekleri hizada kabartma etiketlerle yazılabilir.

- Amfi, derslik ve laboratuvarların kapılarındaki tabelalar Braille alfabesi ile de yazılabilir.
- Binalardaki kat planları kabartılmış şekillerle ve Braille alfabesi ile yazılabilir.
- Merdiven ve tırabzanların başına o katın kaçınıcı kat olduğunu gösteren Braille noktalar konulabilir.
- Bina içlerine görme engeli olanların geçişini engelleyecek geçici veya kalıcı malzemeler konulmamalıdır.
- Asansörlerin düğmeleri Braille alfabesi ile etiketlenebilir. Ayrıca her asansörde gelen katın hangisi olduğunu söyleyen sesli uyarı sistemleri bulundurulabilir.
- Görme öğrenciler için üniversiteye bağlı her yerleşkenin farklı formatta dokunsal haritaları hazırlanabilir.
- Kampus içinde bulunan tabela ve yönlendirmeler Braille alfabesi ile de hazırlanabilir.
- Az gören öğrenciler için yerleşkelerdeki merdivenlerin başlarına ve bitim noktalarına görüşü kolaylaştıracak renkli bantlar, şeritler çekilebilir.
- Yerleşkede bulunan mantarlar, araba geçmemesi için konulan kapanlar, kenarlardan kaldırımlara sarkan ağaç dalları, çukurlar, kaldırımların üzerinde bulunan çöp kovaları vb. gibi nesnelere ya öncesinde belirteçlerle belirtilmesi ya da görme engellinin bağımsız hareketini engellemeyecek şekilde makul

yerlere yerleştirilmesi görme engeli olan öğrencinin zarar görmesini engelleyecektir.

- Üniversite yerleşkesi çevresinde bulunan kavşak noktalarındaki trafik ışıkları sesli hale getirilmesi görme engelinin karşıdan karşıya geçerken kimseye ihtiyaç duymadan bağımsız hareketini sağlayacaktır.
- Yürüyüş yollarında pürüzlü yüzeyler örn: küptaşlar, çakıl taşları, Arnavut kaldırımları vb. görme engeli olanın baston kullanımını zorlaştıracaktır.
- Kullanılan bu yolun 30 cm'lik bir kısmı pürüzsüz bir şekilde adapte edilebilir. Veya görme engellinin bastonunu hareket ettirebileceği çizgi halinde arklarla engelsiz hatlar oluşturulabilir.

Disleksi Problemi Yaşayan Öğrenciler

1- Sınavlarda Verilecek Destekler

- Sınavlarda zaman uzatılması dislesik öğrencilerin lehine olacaktır. Söz gelimi %25 oranında süre uzatması verilebilir. Bir saatlik sınava on beş dakika daha ek verilebilir.
- Sınavın sakin, sessiz bir yerde verilmesi öğrencinin dikkatini toplamasına yardımcı olacaktır.
- Eğer öğrenci, “yazma” problemi yaşıyorsa, cevaplarını yazmak üzere bir kişi görevlendirilebilir.
- Eğer öğrenci, “okuma” problemi yaşıyorsa, soruları okuyacak bir kişi görevlendirilebilir.
- Sınavlarda kullanılan “optik formlar” disleksik öğrenciler için çok iyi olmayabilir. İşaretlemelemlerini kitapçık üzerinde yapmaları onlara kolaylık sağlayacaktır.
- Özellikle “dil sınavlarının”, “dinleme” bölümlerinde; öğrencinin teypten dinleyeceği parça, gözetmen tarafından ara ara durdurulabilir. Bu durdurma süresi içinde öğrenci “notlarını alır”. Öğrenciye, daha sonra sorularını yanıtlaması için süre verilir.
- “Okuma” bölümünde de parçalar uzun olduğu zaman, “dinleme” bölümüne benzer bir uygulama yapılabilir. Engeli olmayan öğrenciler için hazırlanan dil sınavlarında, her parçadan sonra ilgili sorular arka arkaya verilirken, disleksisi olan öğrenci için okuma parçası belli yerlerde kesilerek, paragraf aralarına bir iki soru konulabilir. Bu soruların yanıtı yukarıda kalan kısa okuma parçasında bulunur. Böylece öğrenci tüm

parçaya odaklanma ve soruların yanıtlarını aramak zorunda kalmaz.

- “Yazma” bölümü için de süre uzatması verilebilir. Değerlendirme, öğrencinin özel durumu göz önünde bulundurularak yapılır.

2- Öğretim Üyesi Neler Yapabilir? Derslerde Neler Yapılabilir?

- Eğer öğrenci, not alma gücünü yaşıyorsa, dersin kaydı için özel bir izin verilebilir.
- Disleksisi olan öğrenciler okurken, siyah-beyaz renklerini algılama problemi yaşayabilirler. Bu nedenle beyaz tahtada renkli kalem kullanılması yararlı olacaktır.
- Derslerdeki uzun okuma listeleri disleksisi öğrenciler için altından kalkılamaz bir yük olabilir. Bu nedenle, okumaların hangi sıra ve öncelik içinde yapılabileceği öğretim üyesi tarafından belirlenirse, bu öğrenci için altından daha kolay kalkılabilecek bir görev haline gelebilir.
- Okuma parçaları, ders notları, powerpoint sunumları eğer öğrenciye daha önceden ulaştırılabilirse, bu öğrenciye derse daha hazır gelme ve dersi takip edebilme imkânı sağlayacaktır.
- Eğer power point sunumlarını önceden vermeniz mümkün değilse, derse başlarken, derste hangi konuları kapsayacağınızı söylemek ya da ana başlıkları tahtaya yazmak, sadece disleksik öğrenciler için değil, her öğrenci için çok yararlı olacaktır.
- Disleksisi olan öğrencilerin sınıfta veya seminerlerde “bir okuma parçasını”, başkalarının önünde yüksek sesle okuması istenmemelidir.

- Eğer öğrenci ödevlerinde, yazdığı yazılarda, hep aynı hatayı yapıyorsa, doğru formu gösterin ve ne tür bir hata olduğundan söz edin. Örneğin, hatanın ne tür bir hata olduğuna dair sayfa kenarına bir not düşebilirsiniz. Söz gelimi, eğer öğrenci imla hatası yapıyorsa, yanlış yazılan kelimeyi işaretleyin ve yanına “imla hatası” diye bir not düşün. Böylece öğrenci doğru yazılışı öğrenmek için kendisi bir çaba harcayacaktır.
- Yaptığınız sınavda (yabancı dil veya başka bir konu), eğer “imla hataları” özellikle sınavın bir parçası değilse, bundan not kırmayın. Sınavla ilgili beklentileriniz konusunda “net” olun.
- Öğrencinizin, sizin “geri dönütlerinizi” anladığından emin olun. Yoksa gereksiz bir zaman ve emek kaybı olacaktır.
- Sınav ya da ödevleri değerlendirirken, mümkün olduğunca olumlu geri dönütler yazmaya gayret edilmelidir.
- Sınavları ya da ödevleri değerlendirirken, “kırmızı kalem” yerine, başka renkte bir kalemle yapılması önerilmektedir.
- Matematik derslerinde, derste kullanılan matematiksel jargonları açıklanması önemlidir. Öğrencilerin konuyu anlaması için çok sayıda alıştıırma verilebilir.
- Powerpoint sunumlarında satır arasını, harf büyüklüğünü artırmak gerekir.

İşitme Engeli Olan Öğrenciler

Günümüzde, işitme engeli olan bireyler eğitim yaşamına ve özellikle üniversite eğitim yaşamlarında etkin katılamamaktadırlar. İşitme engeli olan bireylerde akademik başarı/ başarısızlık nedenlerinin yanlış anlaşılmasının en önemli nedenlerinden biri, engelin iyi doğru ve detaylı tanımlanmamış olmasıdır. Diğer önemli bir neden de “işitme engeli” denilince tüm işitme engeli olan bireylerin aynı kategoride değerlendirilmesi ve hem tıbbi olarak engel öyküsüyle hem de çevresel unsurlardaki farklı kombinasyonların yarattığı etkilerle aslında tümüyle birbirinden psikolojik özellikleriyle dahi farklı olan bu bireylerin bu farklılıklarını göz ardı etmektir. Aynı engele sahip olmakla beraber her bakımdan farklı olan işitme engeli olan bireylerin eğitim yaşamlarında yaşadıkları sorunlar da farklı olacağından, ihtiyaçları olan özel destekler de farklıdır.

Eğitimcilerin, işitme engeli olanlarla ilgili yanlış ve eksik bilgilerinin neden olduğu başarısızlık nedenlerini ortadan kaldıracak temel çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur:

- Dil gelişiminde bebeklik dönemi önemlidir özellikle ilk iki yaş çok önemlidir. Dolayısıyla doğuştan engeli olan bireylerin dil birikimi hiç yoktur. Sonradan işitme engeli olan olan bireyler ile doğuştan işitme engeli olan bireylerin dil birikimleri farklıdır.

- İşitme engeli tanımında genel bir tanım yapılmamalıdır. İşitme engeli olan bireyin doğuştan mı sonradan mı ve kaç yaşından sonra işitme engeli oluştuğunun ve işitme cihazı kullanıp kullanmadığı, kaç yıldır kullandığı ve işitme konusunda rehabilitasyon programlarına katılıp katılmadığı, önceki yıllarında nasıl, hangi okullarda eğitim aldığı, çevresiyle nasıl iletişim kurmayı tercih ettiği gibi konular çok önemlidir. Bu sorulara verilen cevaplarla aslında her işitme engeli olan bireylerin son derece farklı özellikleri olduğu görülür. Eğitimcinin bu noktada işitme engeli olan bireyin kendine has özelliklerini bilerek ve dikkate alarak birey odaklı eğitim metod yöntem ve araçlarını belirlemesi tercih etmesi gerekir.
- İşitme engeli olan öğrencilerin eğitim yaşantılarında daha başarılı ve mutlu olabilmeleri için sağlıklı akranlarıyla aralarındaki olumsuz farklı ortadan kaldırmaya ve eğitimdeki fırsat eşitliği koşullarının kendisine sunulması için eğitim kuruluşlarında özel danışmanlık desteğine ihtiyaçları vardır.
- İşitme engeli olan birey danışmanına kolay ulaşabilmelidir.
- Danışman mümkünse bir eğitimci olmalıdır. Empati kurabilme, hoşgörülü olabilme, problem ve çatışma çözebilme, pratik kararlar alabilme, barışçı çözümlerden yana olma gibi özelliklere sahip olmalıdır.

Bedensel Engeli Olan Öğrenciler

Bedensel yetersizlikten etkilenmiş bireyler, yetersizliğin meydana geldiği yere ve yetersizlikten etkilenme derecesine bağlı olarak birbirlerinden farklı gereksinimleri olan bireylerdir. Yetersizliğin hafif ya da ağır olması durumuna göre bireyin sergileyeceği tablo değişiklik gösterir. Bazıları doğuştan olabileceği gibi bazıları bir kaza ya da travma sonucu gelişebilir. Bazılarının yetersizliği anlaşılmazken, bazıları tekerlekli sandalye, baston ya da protez kullanabilir. Bazı yetersizlikler sürekliyen bazıları zaman zaman ortaya çıkabilir. Bazıları giderek artarken bazıları aynı düzeyde kalabilir. Bazılarında istemsiz hareketler ve kasılmalar olabilir. Bu durumların birbirinden farklılık göstermesi bedensel yetersizlikten etkilenmiş her birey için farklı eğitsel ve fiziki düzenlemelerin yapılmasını gerektirir. Bedensel engeli olan üniversite öğrencileriyle çalışan eğitimciler tarafından yapılabilecek bu düzenlemeler aşağıda sunulmuştur.

- Kollarını kullanmada güçlük yaşayan öğrenciler derste not tutmada güçlükler yaşayabilir. Böyle öğrencilerin derslerde ses kayıt cihazı kullanmalarına ya da ayaklarını kullanarak yazı yazmalarına izin veriniz.
- Özellikle drama gibi öğrencinin sürekli aktif olduğu derslerde öğrencinin derse katılımının sağlanması için öğrencilere bu tür derslerin sunu ile ilgili kısımlarında görev veriniz.
- Öğrenciler, uzayan tedavi süreçleri, ameliyatlara... vb. nedenlerle okuldan uzak kalabilir ve devamsızlık

yapabilirler. Bu durum onların akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Öğrencilere devam zorunluluklarının yasal olarak diğer öğrencilerle aynı olduğunu, sıkıntılı süreçlerde devamsızlık yapma ihtimallerine karşılık devamsızlık haklarını dikkatli kullanmaları gerektiğini hatırlatınız.

- Özellikle çeşitli görsel algı problemlerine sahip SP'li bireyler için dersliklerin duvarlarının aydınlığı sağlayacak şekilde boyanması, özellikle sıraların üzerinin parlamayı önleyecek şekilde düzenlenmiş olması için bir üst birimle görüşünüz.
- Özellikle travmatik beyin yaralanması geçirmiş öğrenciler dikkat süresiyle ve güdülenmeyle ilgili problemler yaşayabilir. Bunun için uzun süren blok dersler yapmaktan kaçınınız ve öğrencinin ihtiyacı durumunda kısa molalar almasına izin veriniz.
- Öğrencilerde hareket ile ilgili güçlükler, sıcak ve soğuktan olumsuz olarak etkilenmeyi de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle öğrencilerin derse olan dikkatlerinin sağlanmasında dersliklerin ısıları kontrol altında tutulmalıdır. Bu tür düzenlemelerin yapılması için ilgili birimlerle görüşünüz.
- Öğrencilerde özellikle vücudun alt bölümlerinde bir kayıp söz konusu ise bu durum öğrencilerin yavaş hareket etmelerine ve daha fazla yorulmalarına neden olabilir. Öğrencileri, bu durumu dikkate almalarını belirterek evden-yurttan çıkış saatini ayarlamaları konusunda önceden uyarınız. Buna rağmen, öğrenciler yolda beklenmeyen durumlar yaşayabilirler ve yine de derse geç kalabilirler. Bu

nedenle öğrencilerin derse ara sıra geç kalmasına tolerans gösteriniz.

- Tekerlekli sandalye kullanan öğrencinin dersleri en iyi şekilde dinleyebilmesinin sağlanması için mutlaka ön sırada konumlandırılması gerekmektedir. Bu öğrencinin derse aktif katılmasını sağlayacağından mutlaka sınıf arkadaşlarını bu konuda bilgilendirerek ön sırayı arkadaşları için ayırmalarını sağlayınız.
- Travmatik beyin yaralanması geçirmiş üniversite öğrencilerindeki dikkat süresiyle ve güdülenmesiyle ilgili durumlar göz önünde bulundurularak öğretim elemanlarının sınavlarda uyarlamalara gitmeleri gerekmektedir. Öğretim elemanları daha uzun cümleler yerine daha kısa cümleler kurarak anlaşılır sorular sorabilirsiniz Ayrıca sınav süresinde kısaltma yapmanız gerekebilir.
- Özellikle kollarını ve ellerini kullanmada güçlük yaşayan öğrenciler için mutlaka verilen sınav süresine ek süre verip sınavı uzatarak öğrencilerin sınavlarını tamamlamalarına izin vermelisiniz.
- Tekerlekli sandalye kullanan öğrencilerin sınav salonuna kolay bir şekilde giriş çıkışları için dersliklerde kapıya en yakın olan sıraları kullanmalarını sağlayınız
- Bedensel yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler yetersizlikleri nedeniyle çoğu zaman iletişim kurmada problemler yaşayabilirler. Bu nedenle, sınıftaki bedensel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere konuşma fırsatı sunarak onların bu durumu aşmalarına yardımcı olunuz.

- Bedensel yetersizlikten etkilenmiş olan öğrenci ister tekerlekli sandalye kullansın ister koltuk değneği, mutlaka ve mutlaka yardıma ihtiyacı olduğunda, önce yardım isteyip istemediğini sorunuz.
- Bedensel yetersizlikten etkilenmiş ve derste söz almaya ya da konuşmaya çekinen öğrencileriniz var ise öğrencilerin danışmanlarıyla görüşerek (öğrencilerin yetersizliğini de göz önünde bulundurarak) öğrencileri, sosyalleşmelerine daha fazla olanak sağlayacak olan öğrenci kulüplerine yönlendirilmelerini sağlayabilirsiniz.

Engelsiz Kampüs Birimi İletişim Bilgileri

Adres: MSKÜ Mimarlık Fakültesi Zemin Kat (Mavi Çatı Karşısı)

Ofis Tel: 0 252 211 55 01

Web Adresi: [http:// http://engelli.mu.edu.tr](http://engelli.mu.edu.tr)

E-posta: engelsizkampusbirimi@mu.edu.tr